Lietas arhīva Nr. A42-01455-22/14
ECLI:LV:ADRJRIT:2022:0527.A420145522.8.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2022.gada 27.maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Līga Hāzenfuse,

piedaloties pieteicējas /pers. A/ pārstāvim /pers. B/,
atbildētāja Rīgas valstspilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta – pārstāvei /pers. C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldes ar 2021.gada 15.jūlija vēstuli DMV-21-11560-ap izteiktā piedāvājuma atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 12.septembra spriedumu lietā Nr.C29356718 izbeigts 1969.gada 24.novembra dzīvojamās telpas /adrese A/, īres līgums, izbeidzot /pers. A/ īres tiesiskās attiecības, /pers. A/ un viņas bērni izlikti no dzīvojamās telpas bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas. Spriedums stājies spēkā 2019.gada 3.oktobrī.

/pers. A/ un viņas ģimene, kurā šobrīd kopā ir septiņi cilvēki (/pers. A/ un viņas seši bērni), ir reģistrēta 2.reģistrā dzīvokļa palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvalde citstarp ar 2021.gada 15.jūlija vēstuli Nr.DMV-21-11560-ap piedāvāja /pers. A/ īrēt divistabu dzīvojamās telpas /adrese B/ ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām.

No dzīvojamās telpu īres /pers. A/ atteicās un 2021.gada 13.septembrī iesniedza iesniegumu Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta direktoram, lūdzot atzīt par prettiesisku Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldes dzīvojamās telpas īres piedāvājumu DMV-21-11560 un to atsaukt, kā arī uzdot Dzīvokļu pārvaldei turpmāk nepiedāvāt īrēt mājokli ar mazāk par trim istabām, kā arī neatbilstošu sanitārajām normām.

Ar Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta (turpmāk – departaments) Tiesiskā nodrošinājuma pārvaldes 2021.gada 20.septembra vēstuli Nr.DMV-21-16031-ap /pers. A/ norādīts, ka Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldes darbības, piedāvājot īrēšanai dzīvojamās telpas, nav kvalificējamas kā faktiskā rīcība.

[2] Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā 2021.gada 28.oktobrī saņemts pieteicējas /pers. A/ pieteikums, kurā lūgts atzīt Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta (turpmāk – departaments) rīcību, izsakot tiesību normām neatbilstošu piedāvājumu, par prettiesisku un lūgts aizliegt Rīgas domes Mājokļu un vides departamentam turpināt šādu prettiesisku rīcību.

Pieteikumā norādīts, ka pieteicējai tiek piedāvātas divas 39 m^2 istabas ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām dzīvojamajā mājā ar daļējām ērtībām /adrese B/. Šī piedāvātā dzīvojamā telpa nav derīga dzīvošanai pieteicējas pieciem bērniem. Piedāvājums neatbilst Rīgas domes 2015.gada 9.jūnija saistošo noteikumu Nr.153 "Par reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtību dzīvokļa jautājumu risināšanā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.153) 35.punkta 3.apakšpunkta noteikumiem. Tostarp, tā kā tualete nav pie piedāvātajām dzīvojamajām telpām, ejot uz tualeti, mazgadīgie bērni būtu jāatstāj bez uzraudzības dzīvoklī. Šajā dzīvesvietā pieteicēja nespētu nodrošināt elementārās sanitārās prasības – nomazgāt savus bērnus. Piedāvātais mājoklis neatbilst elementārām sanitārām normām. Pirms šā piedāvājuma tika saņemts tikpat nepamatots un nepieņemams piedāvājums.

Izskatāmajā lietā ir pretrunas starp vispārējo tiesību normu (ne vairāk istabu, kā bija līdz izlikšanai) un speciālajām tiesību normām, kas nosaka, cik istabu dzīvoklis tiek piešķirts atkarībā no cilvēku skaita ģimenē. Likumdevējs ir devis nepārprotamu norādi par to, ka pretrunu gadījumā starp vispārējo tiesību normu un speciālo tiesību normu prioritāte ir speciālajai tiesību normai. Pieteicējas sešu cilvēku ģimene ir tiesīga saņemt trīs istabu dzīvokli, turklāt bez kopējā lietošanā esošām palīgtelpām.

[3] Tiesā iesniegtajā paskaidrojumā departaments atsaucas uz 2021.gada 20.septembra vēstulē Nr.DMV-21-16031-ap norādīto. Paskaidro, ka saistošo noteikumu Nr.153 35.punkta apakšpunktos minētie kritēriji attiecas tikai uz gadījumiem, kad 34.2.apakšpunktā minētajām personām piedāvā īrēt dzīvojamo telpu, kas ir mazāka nekā tā, kas bija personu lietošanā līdz izlikšanai.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā ietvertajiem argumentiem. Paskaidroja, ka Dzīvokļu pārvaldes sniegtā informācija par to, ka Rīgas domes rīcībā nav citu brīvu dzīvokļu, kā vienīgi tie, kas jau piedāvāti, nav patiesa.

[5] Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[6] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, kā arī izvērtējot lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Valsts un pašvaldības pienākums palīdzēt personai pastāv tiktāl, ciktāl persona pati vai personas, kas var tai palīdzēt, nespēj personu pietiekami nodrošināt, turklāt palīdzības apjoms ir atkarīgs no valsts un pašvaldības resursu daudzuma. Valsts un pašvaldības sniegta sociālā palīdzība vienmēr ir tikai subsidiārs sociālā atbalsta avots. Tās visupirms ir pašas personas tiesības un reizē arī pienākums – veidot savu dzīvi un labklājību, gādāt par saviem bērniem, saviem vecākiem (*Senāta 2011.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.SKA-75/2011 8.punkts*).

Senāts savā spriedumā, atsaucoties uz Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr.2000-08-0109, norādījis, ka Satversmes tiesa atzinusi, ka sociālās tiesības, pie kurām pieder arī sociālā palīdzība, ir ļoti nozīmīgas, taču vienlaikus īpašas tiesības, jo šo tiesību īstenošana ir atkarīga no katras valsts ekonomiskās situācijas un pieejamiem resursiem. Tādējādi sociālā palīdzība netiek sniegta visiem, kas to vēlētos, bet tikai vadoties no noteikta dzīves apstākļu līmeņa. Attiecīgais dzīves apstākļu līmenis tiek noteikts ar normatīvo aktu. Tas, vai ar normatīvo aktu noteiktais līmenis ir vai nav pietiekams, ir valsts sociālās politikas, nevis tiesas izvērtēšanas jautājums. Tiesas kompetencē nav iejaukties šajā politikā un noteikt citu dzīves līmeņa standartu, nekā to izdarījis likumdevējs. Tiesa varētu iejaukties tikai tad, ja konstatētu, ka pieņemot konkrēto lēmumu, pieļauts vienlīdzības, patvaļas aizlieguma, tiesiskās paļāvības vai citu vispārējo tiesību principu pārkāpums (*Senāta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punkts un 13.punkts*).

[8] Personas, kuras ir tiesīgas saņemt palīdzību dzīvojamo telpu jautājumu risināšanā, un kārtību, kādā šī palīdzība tiek sniegta, nosaka likuma "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" (turpmāk – Palīdzības likums).

Palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunkts noteic, ka pirmām kārtām ar dzīvojamo telpu nodrošināmas personas, kurām saskaņā ar likumu "Par dzīvojamo telpu īri" sniedzama palīdzība gadījumos, ja tās tiek izliktas no īrētās dzīvojamās telpas, un ja tās ir maznodrošinātas personas, ar kurām kopā dzīvo un kuru apgādībā ir vismaz viens nepilngadīgs bērns (..). Savukārt šā likuma 15.pants paredz, ka pašvaldības dome savos saistošajos noteikumos var noteikt arī citas personu kategorijas, kuras nav minētas šā likuma 13. un 14.pantā un kurām sniedzama palīdzība, izīrējot dzīvojamo telpu.

Tātad Palīdzības likumā ir uzskaitītas konkrētas personu kategorijas, kurām ir sniedzama palīdzība dzīvokļa jautājuma risināšanā, vienlaikus nenosakot piešķiramo dzīvojamo telpu platību un tehniskos parametrus. Tādējādi tas, kādu dzīvojamo platību un kāda veida dzīvojamās telpas piešķirt, ir pašvaldības kompetence. Tā ir ne tikai pašvaldības rīcības brīvība, bet, kā to atzinusi Satversmes tiesa spriedumā lietā Nr.2000-08-0109, palīdzības īstenošana ir atkarīga no katras valsts (šajā gadījumā – pašvaldības) ekonomiskās situācijas un pieejamiem resursiem.

Vienlaikus Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka pašvaldībām sava autonomā funkcija – sniegt sociālo palīdzību iedzīvotāju pamatvajadzību nodrošināšanai – ir jāīsteno atbilstoši tās mērķim un saskaņā ar cilvēka cieņas, sociāli atbildīgas valsts un valsts ilgtspējīgas attīstības principiem (*Satversmes tiesas 2020.gada 16.jūlija sprieduma lietā Nr.2019-25-03 23.3.apakšpunkts*).

[9] Pamatojoties uz Palīdzības likuma 15.pantu, Rīgas dome 2015.gada 9.jūnijā izdevusi saistošos noteikumus Nr.153 "Par reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtību dzīvokļa jautājumu risināšanā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.153). Saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.153 32.1.apakšpunktu 2.reģistrā reģistrē personas, kuras tiek izliktas no dzīvojamās telpas, pamatojoties uz tiesas spriedumu, likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 28.^{2}panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos (..).

Lietā nav strīda, ka departaments, izpildot Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā Nr.A420236220, pieteicējas sešu (tobrīd) cilvēku ģimeni reģistrēja 2.reģistrā 2020.gada 17.novembrī. Tiesiskais pamats pieteicējai un viņas ģimenei būt reģistrētai 2.reģistrā bija apstāklis, ka pieteicēja un viņas ģimene (izlikšanas brīdī pieci cilvēki), pamatojoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 28.^{2} pantu, tika izlikti no dzīvojamās telpas.

[10] Saistošo noteikumu Nr.153 34.2.apakšpunkts noteic, ka 2.reģistrā reģistrētajām personām piedāvā īrēt dzīvokli bez ērtībām, dzīvokli ar daļējām ērtībām vai dzīvojamo telpu ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām, ja tās ir personas, kuras no dzīvojamās telpas tiek izliktas likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 28.^{2}pantā noteiktajā gadījumā".

Saistošo noteikumu Nr.153 35.punktā noteikts, ka noteikumu 34.2.apakšpunktā minētajām personām piedāvā īrēt dzīvojamo telpu ar nosacījumu, ka netiek piedāvāta dzīvojamā telpa ar lielāku istabu skaitu nekā tā, kas personu lietošanā bija līdz izlikšanai, ievērojot šādus kritērijus:

35.1. vienistabas dzīvokli vai dzīvojamo telpu ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām – ģimenei, kurā ir 1 līdz 3 cilvēki;

35.2. divistabu dzīvokli vai dzīvojamo telpu ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām – ģimenei, kurā ir 4 vai 5 cilvēki;

35.3. trīsistabu dzīvokli vai dzīvojamo telpu ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām – ģimenei, kurā ir 6 vai vairāk cilvēki.

[11] Kā tas izriet no lietas apstākļiem, iestāde pieteicējai ir piedāvājusi divistabu dzīvokli, pamatojoties uz noteikumu Nr. 153 35.punktu, kas paredz, ka personām piedāvā īrēt dzīvojamo telpu ar nosacījumu, ka netiek piedāvāta dzīvojamā telpa ar lielāku istabu skaitu nekā tā, kas personu lietošanā bija līdz izlikšanai, ievērojot apakšpunktos uzskaitītos kritērijus. No lietā esošajiem materiāliem ir redzama departamenta izpratne par minētās tiesību normas piemērošanu. Proti, departaments uzskata, ka no noteikumu Nr. 153 35.punkta izriet, ka personām nevar tikt piedāvāta dzīvojamā telpa ar lielāku istabu skaitu nekā tā, kas personu lietošanā bija līdz izlikšanai. Tā kā pirms izlikšanas pieteicējas lietošanā bija divistabu dzīvoklis un ģimene sastāvēja no pieciem cilvēkiem (šobrīd jau septiņiem), iestāde uzskata, ka tai nav tiesiska pamata pieteicējai piedāvāt trīsistabu dzīvokli. Šādu nostāju iestāde ir paudusi gan pieteicējai adresētajā 2021.gada 15.jūlija dzīvojamās telpas īres piedāvājumā (*lietas 9.lapa*), gan pieteicējai adresētajā 2021.gada 20.septembra vēstulē par iesnieguma izskatīšanu (*lietas 14.– 17.lapa*). Savukārt pieteicēja uzskata, ka iestādes tiesību normu interpretācija ir nepareiza un ka pieteicējai pienākas trīsistabu dzīvoklis atbilstoši noteikumu Nr.153 35.3.apakšpunktā minētajam kritērijam.

Tāpat pieteicēja norāda, ka piedāvātā dzīvojamā telpa nav derīga dzīvošanai pieteicējas sešiem bērniem, dzīvesvietā pieteicēja nespētu nodrošināt elementārās sanitārās prasības – nomazgāt savus bērnus. Piedāvātais mājoklis neatbilst elementārām sanitārām normām.

No minētā var secināt: lai arī lietā ir arī strīds par konkrētas piedāvātās dzīvojamās telpas neatbilstību (par dzīvojamās telpas ērtībām), tomēr būtisks pieteicējas iebildums ir par to, vai viņai no tiesību normām principā izriet tiesības saņemt piedāvājumu par trīsistabu dzīvokļa īri. Tātad faktiski lietā ir divi strīdus aspekti – pirmais par to, kāda veida (apjoma) dzīvojamās telpas saskaņā ar tiesību normām iestādei ir pienākums piedāvāt pieteicējai, otrais – par konkrētas piedāvātās dzīvojamās telpas atbilstību (par dzīvojamās telpas ērtībām) ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai.

I

[12] Pieteicējas ieskatā lietā ir pretrunas starp vispārējo tiesību normu (ne vairāk istabu, kā bija līdz izlikšanai) un speciālajām tiesību normām, kas nosaka, cik istabu dzīvoklis tiek piešķirts atkarībā no cilvēku skaita ģimenē.

Vērtējot šo argumentu, tiesa norāda turpmāk minēto.

Dzīvokļu kategorijas, kuras Rīgas valstspilsētas pašvaldībai ir tiesības piedāvāt īrēt 2.reģistrā reģistrētajām personām, ir uzskaitītas saistošo noteikumu Nr.153 34.punktā. Šo noteikumu 34.2.apakšpunkts noteic dzīvokļu tehniskos parametrus, proti, 34.2.apakšpunkts, kas piemērojams izskatāmajā gadījumā, noteic, ka 2.reģistrā reģistrētajām personām piedāvā īrēt dzīvokli bez ērtībām, dzīvokli ar daļējām ērtībām vai dzīvojamo telpu ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām. Savukārt saistošo noteikumu 35.punkts jau precizē piešķiramo telpu maksimālo platību. Tulkojot 35.punkta apakšpunktus gramatiski, konstatējams, ka norma noteic nosacījumus, ka netiek piedāvāta dzīvojamā telpa ar lielāku istabu skaitu nekā tā, kas personu lietošanā bija līdz izlikšanai, vienlaikus nosakot platību "griestus". T.i., nosakot, ka 1-3 personām piedāvājams ne vairāk kā vienas istabas dzīvoklis (neskatoties uz to, cik liela telpa bija personu lietošanā līdz izlikšanai), 4-5 cilvēku ģimenei piedāvājams divu istabu dzīvoklis, bet ģimenei, kurā ir 6 vai vairāk cilvēki – piedāvājams dzīvoklis, kas sastāv no ne vairāk par trim istabām.

Tātad saistošo noteikumu Nr.153 35.. apakšpunkts, pretēji pieteicējas uzskatam, nevis noteic, ka sešu un vairāk cilvēku ģimenei ir piedāvājams vismaz trīs istabu dzīvoklis, bet gluži pretēji, tas noteic piedāvājamās platības ierobežojumu, t.i., ne vairāk kā trīs istabu dzīvokli, pat ja līdz izlikšanai ģimenes lietošanā bijusi lielāka dzīvojamā platība. Uz šādu normu interpretāciju norāda arī departaments. Tiesa nekonstatē pretrunas saistošo noteikumu Nr.153 35.punkta interpretācijā.

Tā kā pieteicējas ģimene līdz izlikšanai lietoja divu istabu dzīvokli, tad secināms, ka atbilstoši saistošo noteikumu Nr.153 35.punktam pieteicējai īrei ir piedāvājams divistabu dzīvoklis vai dzīvojamā telpa ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām.

Ņemot vērā, ka palīdzības īstenošana (konkrētajā gadījumā piedāvājamo dzīvokļu klāsts) ir atkarīga no Rīgas valstspilsētas pašvaldības ekonomiskās situācijas un pieejamiem resursiem, kā arī principa, ka visupirms pašai personai ir pienākums veidot savu dzīvi un labklājību, gādāt par saviem bērniem, tiesa saistošo noteikumu Nr.153 35.punkta nosacījumus atzīst par samērīgiem.

Turklāt izskatāmajā gadījumā gan pieteicēja, gan viņas dzīvesbiedrs ir personas darbspējīgā vecumā, lietā nav ziņu par veselības problēmām. Līdz ar to primāri tieši viņiem pašiem ir pienākums veidot savu dzīvi un labklājību. Gadījumā, ja pieteicējas ģimenes vajadzībām ir nepieciešama lielāka dzīvokļa platība, atbilstoši saistošo noteikumu Nr.153 49.1.apakšpunktam tai ir tiesības reģistrēties 6.reģistrā. Šādu nostāju ir paudis arī departaments. Saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.153 52.4.apakšpunktu ģimenei, kurā ir pieci līdz astoņi cilvēki, piedāvā īrēt četru istabu dzīvokli ar ērtībām.

II

[13] Atbilstoši likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 16.panta trešajai daļai dzīvošanai derīga dzīvojamā telpa ir apgaismojama, apkurināma telpa, kas piemērota cilvēka ilglaicīgam patvērumam un sadzīves priekšmetu izvietošanai, kā arī atrodas dzīvojamā mājā, kura atbilst Būvniecības likuma 9.panta 1., 2. un 4.punktā noteiktajām prasībām. Savukārt minētā panta pirmā daļa noteic, ka dzīvojamai telpai, kas tiek izīrēta šajā likumā noteiktajā kārtībā, jābūt dzīvošanai derīgai.

"Noskaidrojot šīs tiesību normas saturu, tiesas ieskatā, pirmkārt, ir jāņem vērā šā likuma mērķis, proti, tas, kādu mērķi likumdevējs ar šo likumu ir vēlējies sasniegt (kādas intereses aizsargāt). Izvērtējusi likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" normas, tiesa secina, ka ar šo likumu ir noteikts, kādā kārtībā pašvaldība sniedz palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā tādām personām, kurām likumdevēja ieskatā ir objektīvi nepieciešama palīdzība nodrošināšanā ar dzīvojamo telpu. Līdz ar to ar šo likumu ieviestā palīdzība būtībā ir sava veida sociālās palīdzības instruments, ko izmanto, lai nodrošinātu personu tiesības uz mājokli, citiem vārdiem sakot, lai personas nepaliktu bez pajumtes. Līdz ar to tiesa atzīst, ka dzīvošanai derīga telpa likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 16.panta trešās daļas izpratnē ir dzīvojamā telpa, kas ir tādā stāvoklī, ka tajā ir iespējams dzīvot, proti, tāda dzīvojamā telpa, kurā bez papildu līdzekļu ieguldīšanas ir iespējams apmierināt minimālās pamatvajadzības pēc siltuma, apgaismojuma, nomazgāšanās, silta ēdiena pagatavošanas u.tml." *(Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 11.jūnija sprieduma lietā Nr.A4201224203 4.punkts, ko par pamatotu atzinusi arī Administratīvā apgabaltiesa).*

Šāda atziņa izriet arī no Senāta judikatūras, proti, ka palīdzības dzīvokļa jautājumu risināšanā mērķis ir nodrošināt personai iespēju dzīvot tādā dzīvojamajā telpā, kurā ir iespējams apmierināt minimālās pamatvajadzības. Senāts ir uzsvēris, ka pašvaldībai līdz ar to ir pienākums sniegt personai sociālo palīdzību dzīvokļa jautājumā tik lielā mērā, lai nodrošinātu minimālos dzīves apstākļus, nevis tādā apjomā, kā persona vēlas to saņemt *(Senāta 2005.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-310/2005 11. punktu).*

No minētā kopsakarā secināms, ka piedāvātajai dzīvojamajai telpai ir jābūt tādai, kurā persona vai konkrētā ģimene tik tiešām spētu apmierināt minimālās pamatvajadzības.

[14] Atbilstoši pieteikumā norādītajam un pieteicējas pārstāvja paskaidrotajam tiesas sēdē (ko departaments neapstrīd), pieteicējai tika piedāvātas divas 39 m^2 istabas ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām dzīvojamajā mājā ar daļējām ērtībām /adrese B/. Aprakstot dzīvojamo telpu un palīgtelpu izvietojumu, pieteicēja norāda, ka koridora galā ir neliela mazgājamā telpa, no kuras ir durvis uz divām tualetēm. Mazgājamajā telpā blakus durvīm uz tualetēm viena otrai blakus ir divas izlietnes. No koridora ir durvis arī uz virtuvi, kurā ir gāzes plīts.

No pieteikumā norādītā un tiesas sēdē paskaidrotā secināms, ka gan tualete, gan virtuves zona neatrodas pie piedāvātajām dzīvojamajām telpām, savukārt mazgājamajā telpā ir tikai divas izlietnes. Tostarp, aizņemot mazgājamo telpu, citām personām tiek liegts tualetes apmeklējums.

Izvērtējot konkrēto piedāvāto dzīvojamo telpu, tiesa secina, ka tā nav piemērota pieteicējas ģimenes minimālo pamatvajadzību nodrošināšanai. Lai gan nav strīda, ka dzīvojamajās telpās ir apgaismojums, siltums, koplietošanas telpās ir vieta ēdiena pagatavošanai, kā arī tualete un izlietnes, jāņem vērā, ka pieteicējas ģimenē ir vairāki mazgadīgi bērni, no kuriem jaunākajiem ir četri gadi, divi gadi, viens gads un jaundzimušais. Tas nozīmē, ka, gan ejot uz tualeti, gan uz mazgāšanās telpu vai virtuvi, pieteicējai bērni būtu jāatstāj bez uzraudzības. Minētais fakts ir nepieļaujams no bērnu drošības viedokļa. Turklāt piedāvātajā mājoklī nav ne dušas, ne vannas – ir tikai divas izlietnes blakus viena otrai mazgājamajā telpā priekš vairākām ģimenēm. Tas nozīmē, ka pieteicējai šajā mājoklī nav iespējams nodrošināt ne savu, ne bērnu minimālo pamatvajadzību – nomazgāšanos.

To, ka piedāvātā dzīvojamā telpa nav piemērota pieteicējas ģimenes minimālo pamatvajadzību nodrošināšanai, 2021.gada 24.septembra atzinumā ir atzinis arī Latvijas Republikas tiesībsargs *(lietas 29.-32.lapa).* Tāpat Latvijas Republikas tiesībsargs secinājis, ka ģimenēm ar bērniem, kuras tiek izliktas no dzīvojamās telpas, nevar piedāvāt īrēšanai dzīvojamās telpas ar kopējā lietošanā esošām palīgtelpām.

[15] Minētās situācijas izvērtējumam un salīdzinājumam tiesa vērš uzmanību uz Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" 19.punktu, kas noteic, ka notiesātais ne retāk kā reizi septiņās dienās mazgājas pirtī vai dušā. Savukārt Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikuma Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem 19.4.apakšpunktā noteikts, ka ieslodzījuma vietā ir nodrošināms pietiekams sanitāro labierīcību skaits, lai ikviens ieslodzītais vispārējās higiēnas labad varētu ik dienas vai vismaz divas reizes nedēļā (vai biežāk, ja tas nepieciešams) nomazgāties vannā vai dušā, kurā ūdens temperatūra atbilst klimatiskajiem apstākļiem.

Tas nozīmē, ka iespēja vismaz divas reizes nedēļā nomazgāties vannā vai dušā, kurā ūdens temperatūra atbilst klimatiskajiem apstākļiem, ir atzīta par higiēnas minimumu pat pieaugušam cilvēkam. Savukārt izskatāmajā gadījumā ar mājokli ir nodrošināma ģimene ar vairākiem mazgadīgiem bērniem. Līdz ar to nav šaubu, ka, piedāvājot konkrēto dzīvojamo telpu, ir pārkāpts cilvēka cieņas, sociāli atbildīgas valsts un valsts ilgtspējīgas attīstības princips, pārkāptas bērnu tiesības saņemt atbilstošu pajumti (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.pants), kā arī princips, kas paredz, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmā daļa, ANO Bērnu tiesību konvencijas 3.panta pirmā daļa). Tostarp bez jebkāda pamatojuma un argumentācijas ir ignorēts arī Latvijas Republikas tiesībsarga 2021.gada 24.septembra atzinums.

[16] Ņemot vērā pieteicējas ģimenes situāciju kopsakarā ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības ekonomiskajām iespējām un saistošo noteikumu Nr.153 34.2.apakšpunktā noteikto, tiesa secina, ka pieteicējas ģimenes minimālo pamatvajadzību nodrošināšanai būtu piedāvājama dzīvojamā telpa, proti, dzīvoklis, kas ir nodrošināts ar kanalizāciju, aukstā ūdens padevi, vietu ēdiena pagatavošanai. Šādu dzīvokļa ērtību minimumu tiesas sēdē par pamatotu atzina arī pieteicējas pārstāvis, paskaidrojot, ka šādā gadījumā ar līdzcilvēku palīdzību mājoklī tiktu uzstādīts boilers karstā ūdens uzsildīšanai.

[17] Ņemot vērā iepriekš norādītos apsvērumus, tiesa Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldes 2021.gada 15.jūlija vēstulē DMV-21-11560-ap izteikto piedāvājumu atzīst par prettiesisku. Līdz ar to pieteicējas pieteikums ir pamatots un apmierināms.

Ņemot vērā, ka pieteicējas ģimenei palīdzība dzīvokļa jautājuma risināšanā nepieciešama nekavējoties, tiesa aicina departamentu piedāvājumu izteikt saprātīgā termiņā!

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas bijis atbrīvots un pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, valsts nodevu piespriež no atbildētāja.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2021.gada 4.novembra lēmumu pieteicēja atbrīvota no valsts nodevas samaksas. Līdz ar to valsts nodeva ir piespriežama no Rīgas valstspilsētas pašvaldības.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, 246. – 251.pantu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldes 2021.gada 15.jūlija vēstulē DMV-21-11560-ap izteikto piedāvājumu.

Uzlikt par pienākumu Rīgas valstspilsētas pašvaldībai iemaksāt valsts budžetā valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Hāzenfuse